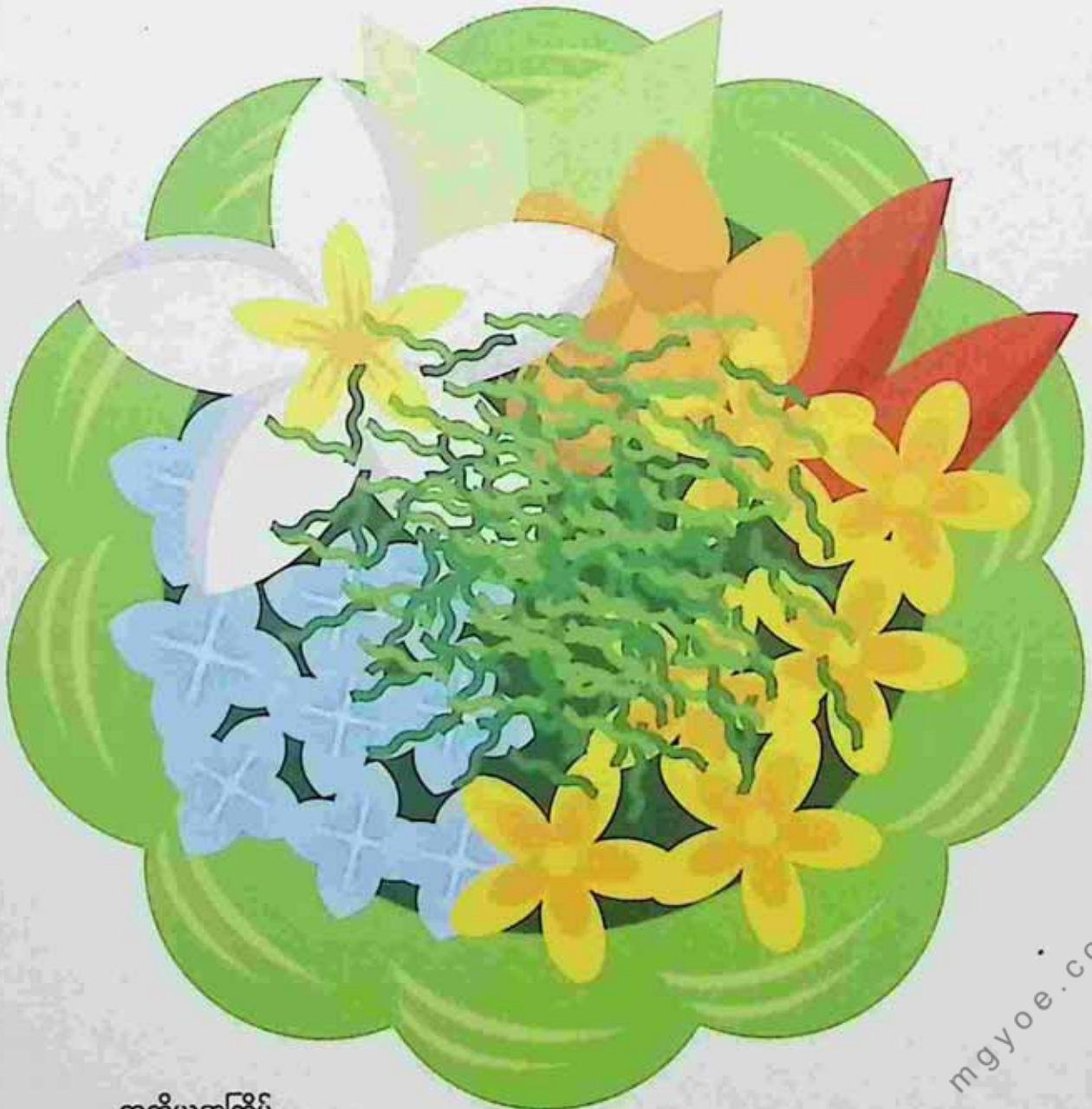

ပါရဂူ ကန်တော်ကြီး၏ အတ္ထုကထာ

ကျွန်ုပ်တို့သည် သက်ရှိသတ္တဝါများ
 စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာဖြစ်အောင်
 အမှုထမ်းကြသည်။
 ယင်းသို့ သက်ရှိသတ္တဝါများအတွက်
 အကျိုးဆောင်ရွက်သော်လည်း
 မိမိအတွက်မှာမူ အကျိုးမရှိပေ။
 လူတွေက ကျွန်ုပ်တို့ကို အသုံးချခံ
 သဘောလောက်သာ ထားကြသည်။
 ကိစ္စမရှိ။ ကျွန်ုပ်တို့ မမှုပေ။
 သူတစ်ပါးအကျိုး ဆောင်ရွက်ရလျှင်
 ကျေနပ်ပြီ။ သစ်ပင်သည်
 ခရီးသွားခရီးလာများအား
 အရိပ်အာဝါသပေးသော်လည်း မိမိမှာမူ
 နေပူမရှောင်၊ မိုးရွာမရှောင် ရာသီဥတုဒဏ်
 ခံနေရသည်။ ဆီမီးခွက်သည် သူတစ်ပါးကို
 အလင်းရောင်ပေးသော်လည်း
 မိမိကိုယ်တိုင်မှာမူ အပူဒဏ်ခံနေရသည်။
 ကျွန်ုပ်တို့လည်း
 ထိုသဘော အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။
 သက်ရှိသတ္တဝါများအား
 အကျိုးပြုသော်လည်း မိမိတို့ဘဝမှာမူ
 မျောက်လောင်း၊ မျောက်လောင်းသာ
 ဖြစ်နေသည်။ ကျေးဇူးပြုထားသူများ၏
 ကျေးဇူးတင်ခြင်းကိုလည်း မခံရပေ။

m g ကန်တော်ကြီး၏ အတ္ထုကထာ ပါရဂူ   SAMPLE BOOK

စာမူကံမှာ ၁၆၅ မူကံမှာ ၁၃ စင်တီ x ၂၀ .၅ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း။
ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း။
၂၀၂၅ ဇူလိုင်လ၊ တတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀၊
၂၀၀၈ ပုဂံစာအုပ်တိုက်၏ ပထမအကြိမ်ပုံ။

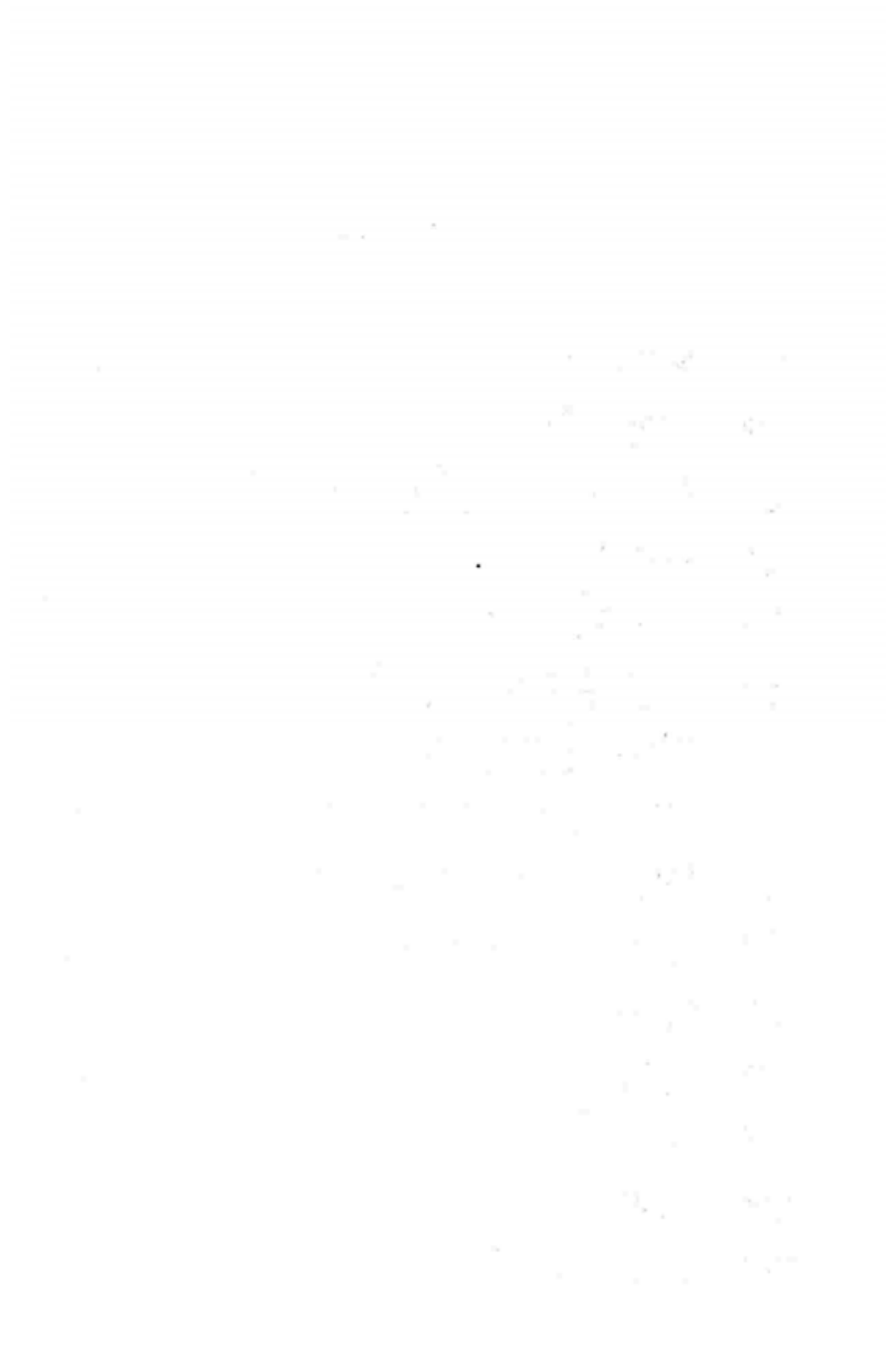
email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705
www.facebook.com/SKCCmyanmarbook
www.skccmyanmarbook.com

mgyoe.com

မာတိကာ

-	စကားပလ္လင်	(က)
၁။	ကျွန်ုပ်၏ဇာတိ	၁
၂။	တောတိရစ္ဆာန်နှင့် မြို့တိရစ္ဆာန်	၁၈
၃။	လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံ	၂၉
၄။	သာသနိက အဆောက်အအုံ	၄၆
၅။	ဗန္ဓုလဦးထုပ်၊ ရေကန်၊ ငါးထပ်ကြီးဘုရား	၅၅
၆။	စေတီတုလား စေတီစစ်လား	၇၀
၇။	ကန်တော်ကြီး ဝိတ်ချခြင်း	၈၂
၈။	ရွက်နုဝေနှင့် ရော်ရွက်ကြွေ	၉၄
၉။	ဂျပား	၁၀၆
၁၀။	ကုသိုလ်တစ်ပဲ ငရဲတစ်ပိဿာ	၁၁၇
၁၁။	အဓိပတိ	၁၂၈
၁၂။	တွဲသူနှင့် ချောင်းသူ	၁၄၁
၁၃။	နာရီဇာတ်လမ်း	၁၅၂

*

စကားပလ္လင်

အာကာသ ကောင်းကင်ပြင်၌ အကြိမ်ပေါင်း အသချေ
 အနန္တ လျှပ်စီးပြက်ခဲဖူးပြီ။ ပြက်ခဲသမျှ လျှပ်စီးကို
 ပထဝီမြေပြင် သတိမရပေ။ သို့သော် ပထဝီမြေပြင်၏
 ရင်သားပေါ် ပစ်ချလိုက်သည့် မိုးကြိုးကိုမူ ပထဝီ
 မြေပြင် သတိမရဘဲ မနေပေ။ သတိရနေသည်။

စာရေးဆရာ၏ ဘဝတစ်သက်တာ၌လည်း
 အတွေ့အကြုံလျှပ်စီး အသချေအနန္တ ပြက်ခဲသည်။
 သို့သော်လည်း လက်ခဲပြက်ပြီး ဖျတ်ခဲပျောက်သွား
 သော အတွေ့အကြုံလျှပ်စီးများသည် စာရေးဆရာ၏
 အမှတ်သညာတွင် တင်ကျန်မနေပေ။ မိုးကြိုးပစ်ချ
 လိုက်သော အတွေ့အကြုံ လျှပ်စီးကမူ စာရေးဆရာ၏
 အမှတ်သညာတွင် အမာရွတ်ဖြစ်ကျန်ခဲ့သည်။ တချို့
 စာရေးဆရာများ၏ စာပေ၊ ဝတ္ထု၊ ရတု၊ ကဗျာများသည်
 အတွေ့အကြုံ လျှပ်စီးမိုးကြိုးသွား၏ အမာရွတ်များ

ဖြစ်သည်။

ဤ 'ကန်တော်ကြီး၏ အတ္တကထာ' သည်လည်း
မိုးကြိုးသွားတစ်ဖြစ်လဲ ဖြစ်သည်။

ပါရဂူ

၁၆-၈-၂၀၀၆

ကျွန်ုပ်၏ ဇာတိ

မိမိမွေးဖွားစဉ်က အကြောင်းကို ပြန်ပြောင်းပြောပြဖို့ မလွယ်ပေ။ မွေးကင်းစကာလ၌ အမှတ်သညာ မရှိသေး၍ မိမိ မည်သို့မည်ပုံ မွေးဖွားလာသည်ဆိုသည်ကို ပြောမပြနိုင်ပေ။ ပြောပြနိုင်သည်ဆိုလျှင်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိ၍မဟုတ်ဘဲ တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ကြားနှင့် ပြောပြခြင်းသာဖြစ်မည်။ ကျွန်ုပ် မွေးဖွားပေါ်ပေါက်လာစဉ်က အကြောင်းအရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်သည် မိမိ မည်သို့မည်ပုံ မွေးဖွားပေါ်ပေါက်လာသည်ဆိုသည်ကို အတိအကျ ပြောမပြနိုင်ပေ။ ပြောပြရမည်ဆိုလျှင်လည်း တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ကြားနှင့် ပြောပြခြင်းသာ ဖြစ်ပေမည်။

တချို့က ကျွန်ုပ်ကို သဘာဝအရ ဖြစ်ပေါ်လာ သည့် ကန်မဟုတ်ဘဲ မြေကြီးကို တူး၍ ဖြစ်လာသည့် ကန်ဟု ဆိုကြသည်။

တစ်စုံတစ်ခုသော အရာဝတ္ထုတွင် အသုံးပြုရန် အတွက် မြေကြီးတူးသောအခါ မြေကြီးတူးသောနေရာ သည် ချိုင့်ဝှမ်းဖြစ်သွားသည်။ ထိုချိုင့်ဝှမ်း၌ တစ်စ တစ်စ ရေတင်လာသည်ဖြစ်၍ အချိန်ကြာလာသော အခါ ထိုချိုင့်ဝှမ်းသည် ရေကန်ရေအိုင် ဖြစ်သွားသည်။ ရေသောက်သုံးရန်အတွက် တမင်တကာ တူးသော ရေကန်များလည်း ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်ကို သဘာဝရေကန် မဟုတ်ဘဲ မြေကြီးတူးရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရေကန် ဟု ပြောကြသူတို့မှာ ကျွန်ုပ်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရွှေတိဂုံ စေတီတော်ကြီးကို ကြည့်၍ ပြောကြခြင်းဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် စေတီ၏အနီး၌ ရေကန်ရှိသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

ဥပမာတစ်ခု ထုတ်ပြရမည်ဆိုလျှင် စစ်ကိုင်း ကောင်းမှုတော်ကြီး၏ အနီး၌ ရေကန်ကြီးတစ်ကန် ရှိသည်။ စေတီအနီး၌ ရှိသော ရေကန်များမှာ စေတီ အတွက် အုတ်ဖုတ်လိုသည်ဖြစ်၍ မြေကြီးတူးရာမှ ချိုင့်ဝှမ်းဖြစ်သွားပြီး တစ်စတစ်စနှင့် ရေကန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်နှင့် ပတ်သက်၍

လည်း ရွှေတိဂုံစေတီတည်ရန်အတွက် မြေကြီးတူးရာမှ ချိုင့်ဝှမ်းဖြစ်သွားပြီး တစ်စတစ်စ ရေကန်ဖြစ်လာသည် ဟု ပြောကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အဆိုမှာ အမှန် တကယ် သိ၍ ပြောခြင်းမဟုတ်ဘဲ ‘မိဂပဒ ဝလဉ္စန’ နည်းအရ ပြောကြခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖျာ ၏နှစ်ဖက် မြေကြီးပေါ်၌ ရှိနေသော သမင်၏ခြေရာကို ကြည့်၍ ကျောက်ဖျာပေါ် သမင်တက်သည်ဟု ပြော သကဲ့သို့ အနီး၌ရှိသော ရွှေတိဂုံဘုရားကို ထောက်၍ မှန်းဆပြောကြခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏အဆိုကို တချို့က လက်မခံပေ။ ကျွန်ုပ်ကို တူးကန် မဟုတ်ဘဲ သဘာဝရေကန်ဟု ပြောကြသည်။ ပထဝီမြေကြီး ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါ တချို့နေရာသည် မြေပြင်ဖြစ်ပြီး၊ တချို့နေရာသည် တောင်ကုန်းဖြစ်သည်။ တချို့နေရာကား ချိုင့်ဝှမ်းဖြစ် သည်။ မိုးရွာဖန်များသောအခါ ပတ်ဝန်းကျင်မှ မိုးရေ များ ချိုင့်ဝှမ်းထဲ စီးဝင်ပြီး အချိန်ကာလ ကြာမြင့်သွား သောအခါ ချိုင့်ဝှမ်းသည် ရေကန်ဖြစ်သွားသည်။ ကျွန်ုပ်ကို ထိုနည်းဖြင့် ကန်ဘဝရောက်လာသော ရေကန်ဟု တချို့ပြောကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အယူအဆမှာ မှန်သလိုလိုရှိသည်။ အကြောင်းမူကား ဘုရားအတွက် မြေတူးရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရေကန်

ရေအိုင် ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် မြေတူးသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ချိုင့်ဝှမ်းသည် ယခုလောက် နက်လည်း မနက်နိုင်ပေ။ ကျယ်လည်း မကျယ်နိုင်ပေ။ နောက်တစ်ကြောင်းလည်း ရှိသေးသည်။ ကျွန်ုပ်၏ မြောက်ဘက် ခပ်လှမ်းလှမ်း၌ အင်းလျားကန်ရှိသည်။ အင်းလျားကန်၏ အနီးအနား ပတ်ဝန်းကျင်၌ စေတီ ကြီးကြီးမားမားတစ်ဆူမျှ မရှိပေ။ အင်းလျားကန်လည်း ကျွန်ုပ်နှင့် ဘဝတူ သဘာဝရေကန်သာ ဖြစ်ဖို့ရှိသည်။

အကယ်၍ သဘာဝအရ ချိုင့်ဝှမ်းတွင် တစ်စတစ်စ ရေတင်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရေကန်ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ကို ရေကန်ဟု မခေါ်သင့်ပေ။ အမှန်က ရေကန်ဟူသည်မှာ ရေတင်ရန်အတွက် တူးဖော်ပြုလုပ်ထားသော ချိုင့်ဝှမ်းကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်နေသော ရေဝပ်ရာ ရေတင်ရာ ချိုင့်ဝှမ်းကိုမူ အင်းဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အိုင်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း အင်း၊ အိုင်နှင့် ရေကန်တို့မှာ အမျိုးအနွယ်တစ်ခုတည်း ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်ကိုလည်း ‘ကန်တော်ကြီး’ဟု ခေါ်ကြခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ‘အင်းတော်ကြီး’၊ ‘အိုင်တော်ကြီး’ဟု ခေါ်ခြင်းထက် ‘ကန်တော်ကြီး’ဟု ခေါ်ကြခြင်းက ပို၍ သုတိသာရ ရှိသည်။ အကယ်၍ တချို့လူများ၏

အလိုအရ ကျွန်ုပ်သည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်အတွက် မြေတူးရာမှ ချိုင့်ဝှမ်းဖြစ်လာပြီး ချိုင့်ဝှမ်းမှ ရေကန်ဖြစ် လာသည်ဆိုလျှင် ‘ကန်တော်ကြီး’ဟု ခေါ်သည့်အတွက် ဘာမျှ စောဒကတက်စရာ မလိုပေ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အမျိုးအနွယ်သည် အမျိုးညံ့ထဲက မဟုတ်ပေ။ တော်ဝင်အမျိုးအနွယ် ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်ကို ‘ကန်တော်ကြီး’ဟု ခေါ်သည်မှာ ကျွန်ုပ် တို့၏ အမျိုးအနွယ်နှင့် လိုက်ဖက်လှသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ၏ အမျိုးအနွယ်သည် သုံးလောကထွတ်ထား မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဖြစ်တော်စဉ်နှင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား မီးရှူးဖွား မြင်လာကတည်းက ပတ်သက်ဆက်နွယ်လာခဲ့သည်။ လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်၌ ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွား မြင်လာသောအခါ ကောင်းကင်ယံမှ ရေနုစံသွယ်ကျ ဆင်းလာပြီး မယ်တော်နှင့် သားတော်ကို ပက်ဖျန်းပေး သည်။ ယင်းရေအလျဉ်သည် ရေကန်တစ်ကန် ဖြစ် သွားသည်။ အခု လုမ္ဗိနီ၌ ရှိနေသော ရေကန်သည် ထိုစဉ်က ရေကန်ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြသည်။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ခုနစ်နှစ်သားအရွယ် ရောက် လာသောအခါ သားတော် မြူးထူးပျော်ပါးကစားရန် အတွက် နတ်တို့က ရေကန်တစ်ကန် ဖန်ဆင်းပေး သည်။ ထိုရေကန်သည် သန္တာရစ်၊ ပုလဲရစ်၊ ဥဿ

ဖရားရစ်၊ ပတ္တမြားရစ်၊ ကြောင်မျက်ရွဲရစ်၊ ဝံသဝဏ်
 ရစ်၊ ရွှေနီဖလံရစ် ခုနစ်ဆင့် ခုနစ်တန်၊ တန်လျက်
 ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် ဖြစ်နေသည်။ ရတနာခုနစ်ပါး အတိ
 ပြီးသော အုတ်ကျောက်နံရံနှင့် ရွှေပွတ်လုံး၊ ရွှေပွတ်တိုင်
 တို့ဖြင့် တင့်တယ်လှပနေသည်။ ပန်းနှင့် ရုပ်ကြွများ
 ဖော်ထားသော သန္တာနီအဆင်း၊ စောင်းတန်းလှေကား
 များရှိသည့် ရေဆိပ်ခုနစ်ခုရှိသည်။ ရွှေကြာသွတ်အိုး
 တို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးထားဘိသကဲ့သို့ တစ်ကန်စီပေါက်နေ
 သော ကြာခုနစ်မျိုးတို့သည် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခွင်၌
 ရနံ့ကြိုင်လှိုင်နေသည်။ ကျေးငှက်သာရကာတို့လည်း
 တူရိယာသံသာကဲ့သို့ ကျူးရင့်နေကြသည်။ ကန်
 အတွင်း၌ ရတနာအတိပြီးသော လှေဖောင်တို့လည်း
 ရှိသည်။ ရွှေလှေ၌ ငွေထီးဖြူ ရာဇပလ္လင်ဥကင် ကနက်
 တင်ထားပြီး ငွေလှေတွင် ရွှေထီးဖြူ ရာဇပလ္လင်ဥကင်
 ကနက်တင်ထားသည်။ ‘နတ်တို့ဖန် ရေကန်အသင့်
 ကြာအသင့်’ ဟူသော ဆိုရိုးစကားမှာ ယင်းကန်ကို
 အကြောင်းပြု ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့ အမျိုးအနွယ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့၏
 ဘိုးအေဟု ဆိုနိုင်သော ရေကန်ဘုရင်ရှိသည်။ ယင်း
 ရေကန် သို့မဟုတ် ရေအိုင်မှာ အနောတတ္တအိုင်ဖြစ်
 သည်။ အနဝတတ္တအိုင်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မြန်မာ

တို့က အနောတတ်အိုင် သို့မဟုတ် အနောဝတတ်အိုင် ဟု ခေါ်ကြသည်။ အနောတတ္တအိုင်သည် ဟိမဝန္တာ၌ ရှိသော အကြီးမားဆုံး အိုင်ကြီးခုနစ်အိုင်ထဲက အိုင် တစ်အိုင်ဖြစ်သည်။ အနောတတ္တအိုင်ကို တောင်ထွတ် ငါးခုက ရံနေသည်။ ယင်းတောင်ထွတ်ငါးခုမှာ သုဒဿနကူဋ၊ စိတြကူဋ၊ ကာလကူဋ၊ ဂန္ဓမာဒန၊ ကေလာသတို့ ဖြစ်ကြသည်။ သုဒဿနကူဋသည် ကျီးကန်းနှုတ်သီးသဏ္ဍာန်ရှိပြီး အနောတတ္တအိုင်တစ်ခု လုံးအပေါ်တွင် အရိပ်ထိုးနေသည်။ အခြားတောင် ထွတ်လေးခုလည်း အလားတူပင် အိုင်ကြီးအပေါ် အရိပ်ထိုးနေကြသည်။ အိုင်ကြီးသည် ၁၅၀ ယူဇနာ အလျားရှိပြီး၊ ယူဇနာ ၅၀ အနံရှိသည်။ အနက်လည်း ယူဇနာ ၅၀ ရှိသည်။ တောင်ထွတ်ငါးခုပေါ်တွင် ရွာချသော မိုးရေနှင့် တောင်ထွတ်ငါးခုပေါ်က မြစ်တို့ သည် အိုင်ကြီးထဲ စီးဝင်သွားကြသည်။

နေရောင်နှင့် လရောင်တို့သည် မည်သည့်အခါမှ ရေ၏အပေါ် တိုက်ရိုက်မကျရောက်ပေ။ ရောင်ပြန် မျှသာ ကျရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ရေအိုင်ကြီးက ရေသည် အခါခပ်သိမ်း အေးနေသည်။ အနောတတ္တ ဟူသည်မှာလည်း ယင်းအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မပူသော၊ အေးသောအိုင်ဟု ဆိုလို

သည်။ ရေကန်ကြီး၌ ငါးနှင့် လိပ် မနေသည့် ကျောက်
 သလင်းကဲ့သို့ ကြည်လင်နေသောရေရှိသည့် ရေချိုးဆိပ်
 များစွာရှိသည်။ ယင်းရေချိုးဆိပ်များတွင် ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေက
 ဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာများ ရေလာချိုးကြသည်။ နတ်ဒေဝတာများ
 နှင့် ယက္ခိက*များလည်း မြူးထူးပျော်ပါးရန် လာရောက်
 ကြသည်။ အရပ်လေးမျက်နှာသို့ ရှေးရှုနေသည့်
 ပြန်ကြီးလေးပြန်ရှိသည်။ ယင်းပြန်ကြီးလေးပြန်မှာ
 သီဟ၊ မုခ၊ ဟတ္ထိမုခ၊ အဿမုခ၊ ဥသဘမုခတို့ ဖြစ်
 ကြသည်။ ယင်းပြန်ကြီးလေးပြန်မှ မြစ်လေးသွယ်
 စီးဆင်းသွားသည်။ ခြင်္သေ့ခံတွင်းနှင့်တူသော သီဟ
 မုခပြန်မှ ထွက်သည့် အရှေ့ဘက်မြစ်ရေသည် ရေအိုင်
 ကြီးကို သုံးကြိမ်ကွေ့ပတ်လျက် ဟိမဝန္တာ၏ အမနုဿ
 နယ်မြေကို ဖြတ်ပြီးလျှင် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲ စီးဝင်
 သွားသည်။ မြင်းခံတွင်းနှင့်တူသော အဿမုခပြန်မှ
 ထွက်သည့် မြောက်ဘက်မြစ်ရေနှင့် ဆင်ခံတွင်းနှင့်တူ
 သော ဟတ္ထိမုခပြန်မှ ထွက်သည့် အနောက်ဘက်
 မြစ်ရေသည် မြောက်မျက်နှာနှင့် အနောက်မျက်နှာသို့
 ရှေးရှုလျက် အမနုဿများ နေထိုင်သော နယ်မြေကို
 ဖြတ်ပြီးလျှင် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲ စီးဝင်သွားသည်။

နွားလားဥသဘခံတွင်းနှင့်တူသော ဥသဘမုခ

* ရက္ခိသ်

ပြန်မှ ထွက်သည့် တောင်ဘက်မြစ်ရေသည် အရှေ့ဘက်က မြစ်ရေကဲ့သို့ပင် ရေအိုင်ကြီးကို သုံးကြိမ် သုံးခါ ကွေ့ပတ်ပြီးလျှင် တောင်ဘက်စီးသွားသည်။ ထို့နောက် ကျောက်ကမ်းပါးတစ်ခုထဲ ရောက်သွားပြီး ခြောက်မိုင်ခန့် အကျယ်အဝန်းရှိသော ရေတံခွန်ကြီး ဖြစ်သွားသည်။ ရေလုံးကြီးသည် ကောင်းကင်သို့ ပန်းတက်သွားပြီးလျှင် တိယဂ္ဂလ*မည်သော ကျောက်ဆောင်ကြီးပေါ် ကျသွားပြီး ထိုကျောက်ဆောင်ကြီးပေါ်၌ ရေလုံးကြီး၏ ဖိအားကြောင့် ယူဇနာ ၅၀ နက်သော ရေကန်ကြီးဖြစ်သွားသည်။ ထိုရေကန်ကြီးအမည်မှာ တိယဂ္ဂလ ပေါက္ခရဏီဟု ခေါ်သည်။ ထိုရေကန်ကြီးမှ ကျောက်ကမ်းပါးကို ဖြတ်လျက် ယူဇနာ ၆၀ အထိ စီးဝင်သွားပြီးလျှင် ဝိဇ္ဇဟတောင်ကို ယူဇနာ ၆၀ မျှ ထွင်းဖောက် စီးဝင်သွားသည်။ ဝိဇ္ဇဟတောင်၌ လက်ချောင်းငါးချောင်းကဲ့သို့ ရေစီးကြောင်း ငါးသွယ် ဖြစ်သွားသည်။

မူလအနောတတ္တအိုင်ကို ကွေ့ပတ်သောမြစ်၏ အစိတ်အပိုင်းကို အာဝဇ္ဇဂင်္ဂါဟု ခေါ်သည်။ ကျောက်ပြန်တွင် ယူဇနာ ၆၀ စီးသွားသော ရေစီးကြောင်းကို ကဏ္ဍဂင်္ဂါဟု ခေါ်သည်။ အာကာသကောင်းကင်က

---

* တိယဂ္ဂဠ

ယူဇနာ ၆၀ မျှရှိသော ရေတံခွန်ကို အာကာသဂင်္ဂါဟု
 ခေါ်သည်။ တိယဂ္ဂလပေါက္ခရဏီ ရေကန်ကြီးမှ
 ကျောက်ကမ်းပါးကိုဖြတ်လျက် စီးသွားသော ယူဇနာ
 ၆၀ ရေစီးကြောင်းကို ဗဟလဂင်္ဂါဟု ခေါ်သည်။ ဥမင်
 လိုဏ်ခေါင်းထဲက မြစ်ကို ဥမ္မဂ္ဂဂင်္ဂါဟု ခေါ်သည်။
 ဝိဇ္ဇဟတောင်စောင်းမှ ရေစီးကြောင်းငါးသွယ် ဖြာထွက်
 သွားသော မြစ်ငါးသွယ်ကို ဂင်္ဂါ၊ ယမုနာ၊ အစီရဝတီ၊
 သရဘူ၊ မဟီ ဟု ခေါ်သည်။

သိဉ္ဇနကဝါတခေါ် ရေသွန်းဖျန်းပေးသည့်
 လေသည် အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို သယ်ယူလာ
 ပြီးလျှင် ဂန္ဓမာဒနတောင်ကို ပက်ဖျန်းပေးသည်။
 အနောတတ္တအိုင်သည် ကမ္ဘာပျက်သောအခါကျမှ
 နောက်ဆုံးခန်းခြောက်သော ရေအိုင်တစ်အိုင်ဖြစ်သည်။
 အနောတတ္တရေအိုင်တွင် ရေချိုးလျှင် အလွန်အမင်း
 သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် မယ်တော်
 မာယာသည် ဘုရားအလောင်းကို သန္ဓေလွယ်သော
 နေ့က အနောတတ္တအိုင်၌ ရေချိုးရသည်ဟု အိပ်မက်
 မြင်မက်သည်။ သားရတနာမြတ်တစ်ပါး မွေးဖွားလိမ့်
 မည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

ဘုရားပွင့်တော်မူသည့် ခေတ်အခါက ဂန္ဓမာဒန
 တောင်၌ သီတင်းသုံးကြသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓတို့သည်

အနောတတ္တအိုင်၌ မျက်နှာသစ်ပြီးမှ ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တောသို့လည်းကောင်း၊ အခြားနေရာဌာန တစ်ခုခုသို့လည်းကောင်း ကြွတော်မူကြသည်။ ဗုဒ္ဓ သည် မကြာမကြာ အနောတတ္တရေအိုင်၌ ကိုယ်လက် သန့်စင်တော်မူပြီးလျှင် ဥတ္တရကုရသို့ ဆွမ်းခံကြွတော် မူသည်။ ထို့နောက် အနောတတ္တရေအိုင်သို့ပင် ပြန်ကြွ လာပြီးလျှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ အနောတတ္တရေအိုင် ကမ်းပါး၌ နေ့သန့်တော်မူသည်။

အနောတတ္တရေအိုင်၌ ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရသေ့၊ ရဟန်း၊ လောကပါလ နတ်ကြီးလေးပါး၊ တခြားသော နတ်သားနတ်သမီးများအတွက် ရေချိုးဆိပ်သတ်သတ် စီ ရှိကြသည်။

နတ်သမီး ရေချိုးဆိပ်၌ တစ်ခါက ကာလကဏ္ဍီ နတ်သမီးနှင့် သီရိနတ်သမီးတို့သည် သူ့အရင် ရေချိုး မည်၊ ငါအရင် ရေချိုးမည်ဆိုပြီး အချင်းများကြသည်။

အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှသာ ဆောင်ကြဉ်းလာနိုင်သည်။ တစ်ခါက မြတ်စွာဘုရားသည် သုမနသာမဏေ၏ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်ကို သိစေလို၍ အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေနှင့် ခြေတော်ကို ဆေးကြောလိုသည်ဟု မိန့်တော် မူသည်။ ထိုအခါ သုမနသာမဏေမှတစ်ပါး အခြား

မည်သူမျှ အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို ဆောင်ကြဉ်းမပေးနိုင်ကြပေ။ သောဏသည် သူ၏ညီနောင် နန္ဒနှင့် လိုက်ပါလာကြသော ၁၀၁ ပါးသောမင်းတို့အား တန်ခိုးပြလို၍ အနောတတ္တအိုင်မှ ရေကို ဆောင်ကြဉ်းပေးသည်။ ဝေဟသဟင်္သာမင်းသည် ဗာရာဏသီဘုရင်နှင့် မိတ်ဆွေဖြစ်သွားသောအခါ ဗာရာဏသီဘုရင်အတွက် အနောတတ္တအိုင်မှ ရေကို ဆောင်ကြဉ်းပေးသည်။

အနောတတ္တအိုင်က ပဏ္ဏက နဂါးမင်းသည် သုမနသာမဏေအား မိမိ၏ မဖွယ်မရာပြုမှု ပြေပျောက်သွားစေရန်အတွက် အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို ဆက်သပါမည်ဟု ကတိပြုသည်။ နန္ဒသည် သူ့နောင်တော်၏ စကားကို မနာခံသည့် အပြစ်ကို ခွင့်လွှတ်ရန်အတွက် တောင်းပန်လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါ အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို သယ်ဆောင်လာခြင်းသည် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်သည်ဟု တွေးတောသည်။ အနောတတ္တအိုင်မှ ရေသည် အနာရောဂါကို လည်း ပျောက်ကင်းစေနိုင်သည့် သတ္တိရှိသည်။ အနုရုဒ္ဓါ၏ စိတ်ရောဂါသည် အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို သုံးသောကြောင့် ပျောက်ကင်းသွားသည်။ နတ်ဒေဝတာများသည် သီရိဓမ္မာသောကမင်းတရားကြီးအတွက် အနောတတ္တရေကို ဆောင်ကြဉ်းပေးကြသည်။

ရံဖန်ရံခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်ပါသံဃာများနှင့် အတူတကွ အနောတတ္ထရေအိုင်ပေါ် ကြွပြီးလျှင် တရားဒေသနာ ဟောကြားတော်မူသည်။ ရဟန်းသံဃာများသည် မကြာခဏ အနောတတ္ထရေအိုင်၌ သီတင်းသုံးပြီးလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာများ ပွားများအားထုတ်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ပြန်ခေါ်မှ ပြန်သွားကြသည်။ မဟာကပ်ကမ္ဘာ၏ သက်တမ်းကာလကို တိုင်းတာရာ၌လည်း အနောတတ္ထရေအိုင်ပါနေသည်။ နှစ်တစ်ရာအကြာတွင် တစ်ခါ သမန်းမြက်ဖျာကို အနောတတ္ထရေအိုင်ထဲ နှစ်၍ ပါလာသည့် ရေတစ်စက်ကို ခါပစ်လိုက်ပါ။ အနောတတ္ထရေအိုင်တွင် ရေကုန်သွားလျှင် မဟာကပ်ကမ္ဘာကြီး ကုန်ဆုံးသွားလိမ့်မည်။ အနောတတ္ထရေအိုင်မှ ရေသည် နောက်ဆုံး၌ မြစ်များကို ဖြတ်လျက် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲ စီးဝင်သွားပြီး နောက်ဘက် ပြန်မလှည့်သကဲ့သို့ ဘုရားအလောင်းသည်လည်း အပြီးသတ်ဘဝ၌ ဗုဒ္ဓဖြစ်အောင် ကျင့်မည်ဟူသော အဓိဋ္ဌာန်မှ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရန် အလို့ငှာ နောက်ဘက် မည်သည့်အခါမှ ပြန်မလှည့်တော့ပေဟူ၍လည်း ဥပမာပေးထားသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အမျိုးအနွယ်ထဲက အဓိပတိ အနောတတ္ထရေကန် သို့မဟုတ် အနောတတ္ထရေအိုင်

အကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသော ကျမ်းဂန်လာ စကားများဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့မျိုးနွယ်ထဲက ဝေသာလီ ပေါက္ခရဏီရေကန်၏ ခမ်းနားမှုမှာလည်း မသေးငယ် လှပေ။ လိစ္ဆဝီဘုရင် သို့မဟုတ် ရာဇာ ၉၉၉ ဦး အဘိသိက် သွန်းသော ယင်းအဘိသေက မင်္ဂလာကန်တော်ကြီး၌ လိစ္ဆဝီဘုရင် သို့မဟုတ် ရာဇာတို့သည် အဘိသိက် (ရေချိုးခြင်း) ပြုကြရသည်။ ယင်းမင်္ဂလာကန်တော် ကြီး၌ အဘိသိက်သွန်းပြီးမှ လိစ္ဆဝီဂဏ လွတ်တော်ဝင် ဘုရင် သို့မဟုတ် ရာဇာဖြစ်သည်။ အဘိသေက မင်္ဂလာ ဆင်ယင်ကျင်းပသော နေ့ရက်များ၌ မင်္ဂလာ ကန်တော်ကြီး၏ ပတ်ပတ်လည်တွင် မုခ်ဦးများ၊ နတ် လမ်းများ ဆောက်လုပ်ထားပြီးလျှင် ကန်တော်တစ်ခု လုံး မွမ်းမံထားကြသည်။ မင်္ဂလာကန်တော်ကြီးတွင် ကြေးကွန်ချာ ဖုံးအုပ်ထားသည်ဖြစ်၍ ကျေးငှက်များ သည်ပင် ထိုရေကန်က ရေတစ်ပေါက် မသောက်နိုင်ကြ ပေ။ ဓားလွတ်ကိုင် အစောင့်အကြပ်များလည်း အမြဲ မပြတ် စောင့်ကြပ်နေကြသည်။ ယင်းသို့ စောင့်ကြပ် နေသည့်ကြားထဲက ပြည်ပမှ ယင်းကန်တော်ကြီးထဲ ရေလာချိုး၊ ရေလာသောက်သွားသည့် အဖြစ်အပျက် တစ်ခု ဖြစ်ပျက်ခဲ့ဖူးသည်။

သာဝတ္ထိမှ စစ်သူကြီး ဗန္ဓုလ၏ ဇနီး စစ်သူကြီး

ကတော် မလ္လိကာသည် ကိုယ်ဝန်ရှိလာသောအခါ ကြံကြံဖန်ဖန် ဝေသာလီပေါက္ခရဏီ ကန်တော်ကြီးက ရေကို သောက်ပြီး ထိုကန်ရေဖြင့် ရေချိုးလိုသည့်ချင်ခြင်း ဖြစ်လာသည်။ စစ်သူကြီး ဗန္ဓုလသည် စစ်သူကြီး ကတော်၏ ချင်ခြင်းကို ဖြည့်တင်းပေးခဲ့သည်။ အစောင့် အကြပ်များ အထပ်ထပ်ချထားသည့်ကြားက မလ္လိကာ နှင့်အတူ ဝဇ္ဇီပြည်တွင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက်ပြီး ဝေသာလီရှိ မင်္ဂလာကန်တော်တွင် မလ္လိကာ၏ အလိုဆန္ဒကို ဖြည့် ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်သူကြီး ဗန္ဓုလကို ဗန္ဓုလအမည် မှည့်ထားခြင်းမှာ သူရသတ္တိအရာ၌ သူမထူးအောင် ထူးချွန်သော ယင်းဗန္ဓုလအမည်ယူ၍ မှည့်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အမျိုးအနွယ်ထဲက အခြား သမိုင်း ဝင် ရေကန်များလည်း ရှိသေးသည်။ သို့သော်လည်း ယခု ပြောမပြောတော့။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ အနည်းငယ် ပြောပြလိုသည်။ လောက၌ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာလျှင် မိမိနှင့် ဘဝတူလူသားများ၏ အကျိုးကို သယ်ပိုးဆောင်ရွက်ရသည်။ လူသားများ၏ ကြားထဲမှနေပြီး မိမိတစ်ကိုယ်အကျိုးကိုသာ ကြည့် လျက် တခြားလူများကို ဥပေက္ခာပြုထားလျှင် ထိုလူ သည် လူ့ကျင့်ဝတ်ဖောက်ဖျက်သူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်

တို့လည်း မိမိတို့ တတ်နိုင်သည့်ဘက်က သက်ရှိ သတ္တဝါများကို အကျိုးပြုသည်။ လူနှင့်တကွ တိရစ္ဆာန် တွေပါမကျန် ကျွန်ုပ်တို့ကို အမှီပြု၍ နေကြရသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရေကို သောက်သုံးကြသည်။ ကျွန်ုပ် တို့၏ ရေနှင့် အစစအရာရာကို သန့်စင်အောင်ပြုကြ သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သက်ရှိသတ္တဝါများ စိတ် ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာဖြစ်အောင် အမှုထမ်းကြသည်။

ယင်းသို့ သက်ရှိသတ္တဝါများအတွက် အကျိုး ဆောင်ရွက်သော်လည်း မိမိအတွက်မှာမူ အကျိုးမရှိ ပေ။ လူတွေက ကျွန်ုပ်တို့ကို အသုံးချခံသဘောလောက် သာ ထားကြသည်။ ကိစ္စမရှိ။ ကျွန်ုပ်တို့ မမှုပေ။ သူတစ်ပါးအကျိုး ဆောင်ရွက်ရလျှင် ကျေနပ်ပြီ။ သစ်ပင် သည် ခရီးသွားခရီးလာများအား အရိပ်အာဝါသပေး သော်လည်း မိမိမှာမူ နေပူမရှောင်၊ မိုးရွာမရှောင် ရာသီ ဥတုဒဏ်ခံနေရသည်။ ဆီမီးခွက်သည် သူတစ်ပါးကို အလင်းရောင်ပေးသော်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်မှာမူ အပူဒဏ်ခံနေရသည်။ ကျွန်ုပ်တို့လည်း ထိုသဘော အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ သက်ရှိသတ္တဝါများအား အကျိုး ပြုသော်လည်း မိမိတို့ဘဝမှာမူ မျောက်လောင်း၊ မျောက် လောင်းသာ ဖြစ်နေသည်။ ကျေးဇူးပြုထားသူများ၏ ကျေးဇူးတင်ခြင်းကိုလည်း မခံရပေ။ ကျေးဇူးတင်မခံရ

သည့်အတွက်ကြောင့်လည်း ဝမ်းမနည်းပေ။ ကျေးဇူး
အတင်ခံရအောင် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် စေတနာ
စင်ကြယ်သော ကျေးဇူးပြုခြင်း မဟုတ်ပေ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ဂုဏ်ပုဒ်တစ်ခုကိုလည်း ထုတ်ဖော်
ပြောရဦးမည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် တည်ငြိမ်ဣန္ဒြေရမှု၏
ရုပ်လုံးဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရေပြင်သည် မြစ်များ၊
ချောင်းများ၏ ရေပြင်ကဲ့သို့ လျှပ်ပေါ်ခြင်း မရှိပေ။
တည်ငြိမ်နေသည်။ ဣန္ဒြေရနေသည်။ သုသာန်သင်္ချိုင်း
လည်း ငြိမ်နေသည်။ သို့သော်လည်း သုသာန်သင်္ချိုင်း
ငြိမ်ခြင်းသည် ပူသောငြိမ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏
ငြိမ်ခြင်းမှာမူ အေးသောငြိမ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
သမာဓိတရားကို ကျွန်ုပ်တို့၏ ရေပြင်နှင့် နှိုင်းခိုင်း
ဥပမာပေးကြသည်။ သို့ရာတွင် အနိစ္စ သဘောတရား၊
ခဏိက သဘောတရားကိုမူ ကျွန်ုပ်တို့နှင့် ဥပမာ
မပေးပေ။ ချောင်းရေ၊ မြစ်ရေနှင့်သာ ဥပမာပေးကြ
သည်။ စီးနေသော မြစ်ရေ၊ ချောင်းရေသည် ပစ္စုပ္ပန်၌
ရပ်တည်မနေပေ။ ထို့ကြောင့် မပြတ် ပြောင်းနေသော
အနိစ္စတရား၊ ခဏိကတရားနှင့် ဥပမာပေးခြင်းဖြစ်
သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ရေမှာမူ ပစ္စုပ္ပန်၌ ရပ်တည်နေ
သည်ဖြစ်၍ ယင်းသဘောတရားများနှင့် ပတ်သက်၍
ဥပမာပေးခြင်း မခံရပေ။ ။

တောတိရစ္ဆာန်နှင့် မြို့တိရစ္ဆာန်

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သက်ရှိသက်မဲ့ အရာဝတ္ထုမှန်သမျှ အနိစ္စ သဘောတရားကို မလွန်ဆန်နိုင်ကြပေ။ ဖြစ်ပေါ်လာ သော အရာဝတ္ထုအားလုံး ပျက်စီးချုပ်ငြိမ်းသွားရသည်။ ပျက်စီးချုပ်ငြိမ်းသွားသော အရာဝတ္ထုဟောင်း၏ နေရာ ၌ အရာဝတ္ထုအသစ် အစားထိုး ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် လာသည်။

မြန်မာ့သမိုင်း ခေတ်ဦးလောက်က ပုဂံသည် ကြက်ပျံမကျ စည်ကားခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ နေပြည် တော်ကြီးဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ယခုအချိန်တွင်ကား သမိုင်း၏ ပြတိုက်သဖွယ် အဖြစ်လောက်သာ ကျန်ရှိ တော့သည်။ သာဝတ္ထိသည် ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်က ကောသလတိုင်း၏ မင်းနေပြည်တော် ဖြစ်ခဲ့သော်

လည်း ယခုခါ၌ ကျီးနှင့်ဖုတ်ဖုတ် ဖြစ်နေပြီ။ ကလ
 ကတ္တာသည် အတိတ်က ကျေးရွာနေပုဒ်တစ်ခုမျှသာ
 ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ၌ ကမ္ဘာအကြီးဆုံး မြို့ကြီး
 တစ်မြို့ ဖြစ်နေပြီ။ ရန်ကုန်သည် ရာစုနှစ်ပေါင်း များစွာ
 မတိုင်မီက တောကြီးခေါင်ခေါင် ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ယခု
 မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ကြီး ဖြစ်နေပြီ။

ကျွန်ုပ်၏ အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်အခြေအနေကို
 လည်း ကြည့်ပါဦး။ ကျွန်ုပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်
 သည် ယခုအခါတွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မြို့ကြီးပြကြီးများ၏
 စည်ကားသော ဝန်းကျင်တစ်ခုနှင့် ယှဉ်နိုင်လောက်
 အောင်ပင် လူနေအိမ်ခြေများနှင့်လည်းကောင်း၊ တိုက်
 တာအဆောက်အအုံများနှင့်လည်းကောင်း၊ ခေတ်ပေါ်
 ကိရိယာ တန်ဆာပလာများနှင့်လည်းကောင်း၊ မျက်စိ
 ပသာဒကို ဆွဲဆောင်နိုင်သည့် ရှုခင်းရှုကွက်များနှင့်
 လည်းကောင်း သိုက်သိုက်မြိုက်မြိုက် စည်စည်
 ကားကား ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်ုပ်၏ နယ်မြေပေါ်၌
 ဟိုတယ်ချည်း လေးငါးခုလောက် ရှိနေသည်။

ကရဝိက် (ကရဝိက)ခေါ်သော ဟိမဝန္တာ ၎က်
 တစ်မျိုးရှိသည်။ ဥဩ၎က်ကဲ့သို့ပင် တွန်ကျူးသံ
 သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် ကရဝိက်ဟု ခေါ်
 ခြင်းဖြစ်သည်။ ပဒေသရာဇ်လက်ထက်က ရှေးရှေး

မြန်မာဘုရင်များသည် ရေလမ်းခရီးသွားကြသည့်အခါ မိမိတို့ စီးနင်းလိုက်ပါသည့် ရေယာဉ်ကို စိတ်ကူးနှင့် မှန်းဆ၍ ကရဝိက်ငှက် ပုံသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်ထားကြသည်။ ယင်းအစဉ်အလာသည် ပဒေသရာဇ်ခေတ်၏ အမွေအနှစ်အဖြစ် နှောင်းခေတ်တွင်လည်း ကျန်ရှိနေပေသည်။ ခမ်းနားကြီးကျယ်သော မင်းခမ်းမင်းနားများကို ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည့်အခါများ၌ ကရဝိက်ငှက်သဏ္ဍာန် ဖန်တီးပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်၍ ရေပြင်ပေါ်၌သာ ရွေ့လျား၍ ရသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်ကို အုပ်စိုးသူ မင်းအဆက်ဆက်တို့ ကရဝိက်ဖောင်ဖြင့် မင်းခမ်းမင်းနား ကျင်းပသည့်အခါတိုင်း ကျွန်ုပ်၏ ရေပြင်သည် အသုံးတော်ခံ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ကရဝိက်ဖောင်ကြီးများသည် အခမ်းအနားပြီးသွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျွန်ုပ်၏ ရေပြင်မှ ပျောက်ကွယ်သွားကြသည်။ သို့သော်လည်း ယခုအခါ၌မူ ကျွန်ုပ်၏ ရေပြင်ပေါ်၌ ယာယီ ကရဝိက်ဖောင် မဟုတ်တော့ဘဲ အမြဲတမ်းတည်ရှိနေသည့် ကရဝိက်ဖောင်ကြီးကို တည်ဆောက်လိုက်ပြီ။ ကရဝိက်ဖောင်ကြီးမှာ အံ့မခန်း အဆောက်အအုံကြီးဖြစ်၍ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ ရန်ကုန်သို့ အသစ်ရောက်ရှိလာသူတိုင်း လာရောက်ကြည့်ရှုရသည်။ ကရဝိက်ဖောင်ကြီးသည် ရန်ကုန်မြို့၏

ထင်ရှားသော ဟိုတယ်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်ုပ်
 ၏ နယ်မြေပေါ်၌ ကရဝိက်ဟိုတယ်အပြင် ကန်တော်
 ကြီးဟိုတယ် စသော အခြားခေတ်မီဟိုတယ်ကြီးများ၊
 စားတော်ဆက်များလည်း ရှိသေးသည်။ တချို့ဟိုတယ်
 များ၌ ကာရာအိုကေ အဆိုအကတို့ပင် ရှိနေကြသည်။

ကျွန်ုပ်၏ နယ်မြေအတွင်းရှိ ကျွန်းတစ်ကျွန်းတွင်
 လည်း မျှော်စင်ကြီးတစ်ခု ဆောက်ထားသည်။ ယင်း
 မျှော်စင်ကြီးပေါ် တက်ကြည့်လျှင် ရန်ကုန်တစ်မြို့လုံး
 ကို လှမ်းမြင်ရသည်။ ကျွန်ုပ်၏ တောင်ဘက်ခြမ်း
 တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်နှင့် တစ်လမ်းခြားတွင်လည်း ခေတ်မီ
 ငါးပြတိုက်ကြီးတစ်ခု ရှိသည်။ ရေသတ္တဝါများ၏
 အိမ်ဂေဟာဖြစ်သော ကျွန်ုပ်၏ နယ်မြေပေါ်၌ ငါးပြတိုက်
 ဆောက်လုပ်ထားခြင်းမှာ ‘ဌာနာဌာနကောသလ္လ’
 ဉာဏ်ရှိသူတို့၏ အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်၏ နယ်မြေတစ်ခွင်လုံးရှိ မြေကွက်လပ်
 များတွင်လည်း အပန်းဖြေစခန်းများ ဖွင့်ထားသည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် ယခုအခါ၌ ကျွန်ုပ်၏ ပတ်ဝန်း
 ကျင်သည် ခေတ်မီမြို့ကြီးများ၏ ဝန်းကျင်ကဲ့သို့ ဘက်စုံ
 ထောင့်စုံ တိုးတက်စည်ကားနေသော်လည်း အတိတ်
 ကို ပြန်ပြောင်းကြည့်လိုက်လျှင်မူ ကျွန်ုပ်၏ ဝန်းကျင်
 သည် တောကြီးမျက်မည်းသာလျှင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်

၏ ဝန်းကျင်တွင် လူနေအိမ်ခြေ မရှိပေ။ တောအတိ
သာလျှင် ဖြစ်နေသည်။

ကျွန်ုပ်၏ နယ်မြေမျှသာမကဘဲ ကျွန်ုပ်၏တည်
ရာ မှီရာ နယ်မြေဒေသဖြစ်သော ရန်ကုန်သည်ပင်
ထိုစဉ်က လူနေအိမ်ခြေဟူ၍ ကြည့်မမြင်ဘဲ တောခေါင်
ခေါင်သာလျှင် ဖြစ်နေသည်။

ရန်ကုန်ဟူသော အမည်သည်ပင်လျှင် အမည်
နာမ နှစ်ဆက်သုံးဆက် ပြောင်းပြီးမှ တွင်လာသည့်
အမည်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်သမိုင်းသည် ရွှေတိဂုံစေတီ
တော်သမိုင်းနှင့်လည်း ဆက်စပ်မှုရှိနေသည်။ ရွှေတိဂုံ
စေတီတော်၏ ခေတ်ဦးလောက်က ရန်ကုန်ကို
ဥက္ကလာပဟု ခေါ်သည်။ ရန်ကုန်၏ ဒုတိယအမည်မှာ
ဒဂုန်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်၏ ရှေးအမည် ဒဂုန်ကို ယခု
ခေတ်၌ပင် အသုံးပြုနေကြသည်။ ပုဂံခေတ်ရောက်လာ
သောအခါ ဥက္ကလာပပျောက်ပြီး 'ဒဂုန်' အမည်တွင်
နေပြီ။

ပုဂံခေတ်၌ ဒဂုန်ထက် ဒဂုန်တစ်ဖက်ကမ်းရှိ
ဒလက စည်ကားသည်။ ဒဂုန်က တောဖြစ်ပြီး ဒလက
မြို့ဖြစ်နေသည်။ ထိုအချိန်က ဒဂုန်သည် ရွှေတိဂုံ
စေတီတော်ကို လာရောက်ဖူးမြော်ကြသော ဘုရားဖူး
များ၏ ဘုရားဖူးစခန်းမျှလောက်သာဖြစ်ပြီး ဒလမှာမူ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နေပြည်တော် ပုဂံနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်နေသည်။

ကျန်စစ်သား၏ ပြိုင်ဘက် ငရမန်ကန်းသည် ဒလ၏ အခွန်အတုတ်ကို စားရသူဖြစ်သည်။ ဘုရင် နရပတိစည်သူလက်ထက် ဘုရင်၏ လေးစား ကြည်ညိုမှု ခံရသော ဓမ္မဝိလာသ ဓမ္မသတ်ကျမ်းပြု ရဟန်းတော်မှာ ဒလမြို့သားဖြစ်သည်။ ဘုရင် နရသီဟပတေ့၏ အမတ်ကြီး ရာဇသင်္ကြံသည် ဒလ၌ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သွားသည်။ တရုတ်ပြေးမင်းသည် တရုတ်ရန် ကြောက်၍ တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးသော အခါ ပထမ ဒလသို့ ရောက်လာသည်။ ဒလကမှ ပုသိမ်သို့ ခရီးဆက်သည်။ ပြည်စား သီဟသူသည် ဒလမြို့သို့ ချီတက်ပြီးလျှင် ဒလစား ကျော်စွာကို အကြိမ်ကြိမ် တိုက်ခိုက်သည်။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်မှု မရရှိပေ။ ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် မင်းရဲကျော်စွာတို့၏ တိုက်ပွဲ၌ မင်းရဲကျော်စွာ ကျဆုံးသောနေရာမှာလည်း ဒလပင်ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် ပုဂံခေတ်နှင့် ပုဂံခေတ်ဝန်းကျင် တစ်ဝိုက်၌ ဒလက သမိုင်းဝင်မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်နေပြီး ရန်ကုန်က ဇနပုဒ်မျှလောက်သာ ရှိသေးသည်။ သို့ရာတွင် အနိစ္စတရား၏ နိယာမ သဘောအရ ယခုအခါ

တွင်ကား ဒလနှင့် ရန်ကုန်သည် ပြောင်းပြန် ဖြစ်သွား
ပြီ။ ဒလက ဇနပုဒ်မျှလောက်သာရှိပြီး ရန်ကုန်က
မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်နေပြီ။

ပင်းယခေတ်နှင့် အင်းဝခေတ် ရောက်လာသော
အခါ၌ကား ရန်ကုန်သည် အတော်အတန် လူရာဝင်
လာသည်။ ဗညားဦးလက်ထက်၌ ဗညားဦး၏
အစ်မတော် မဟာဒေဝီနှင့် တူတော် ဗညားနွဲ့ မင်းသား
ထီးနန်းအတွက် မသင့်မတင့်ဖြစ်ကြသောအခါ ဗညား
နွဲ့သည် ဒဂုန်သို့ ဆုတ်ခွာလာပြီးလျှင် အင်အားစုလျက်
ထပ်မံချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ အနိုင်ရရှိသွားသည်။
ဗညားနွဲ့သည် ထီးနန်းရပြီးနောက် ရာဇာဓိရာဇ်ဘွဲ့
ခံယူသည်။ အရီးတော် မဟာဒေဝီအား ငယ်စဉ်က
ကျွေးမွေးဖူးသော ကျေးဇူးကို ထောက်ထားလျက်
မြို့စားအဖြစ် ဒဂုန်မြို့ကိုပင် ပြန်လည်အပ်နှင်းလိုက်
လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဒဂုန်မြို့သည် စာရင်းဝင်
လာသည်။ သို့ရာတွင် သန်လျင်တွင် ငဇင်ကာ မင်းမူ
နေသော အချိန်တွင် ဒဂုန်မြို့ငယ်သည် တောဘဝ
ပြန်ရောက်သွားသည်။ အလောင်းဘုရား ချီတက်လာ
သောအခါ ဒဂုန်တစ်ဝိုက်၌ တောဖြစ်နေသည်ကို
တွေ့ရသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ဒဂုန်ကို
သိမ်းပြီးလျှင် မြို့သစ်တည်လျက် ဒဂုန်မြို့ကို ရန်ကုန်

• မြို့ဟု အမည်ပေးလိုက်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ရန်ကုန်အမည်တွင်လာလေသည်။

သို့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့ ရောက်မလာမီအတွင်း ရန်ကုန်နယ်မြေတစ်ဝိုက်၌ တောကြီး၊ စိမ့်ကြီး၊ မြိုင်ကြီး၊ ဂနိုင်းကြီးများသာ လွှမ်းမိုးနေသည်။ ယင်းတောကြီး၊ စိမ့်ကြီး၊ မြိုင်ကြီး၊ ဂနိုင်းကြီးများ၌ သားရဲတိရစ္ဆာန်များ ခိုအောင်းသွားလာနေကြသည်။ လူသူဆိတ်သုဉ်းပြီး တောအတိဖြစ်နေသဖြင့် အရညဝါသီ တောမှီရဟန်းများ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ကြသည်။ အရညဝါသီ တောမှီရဟန်းများ တောရဆောက်တည်သော တောကြီးများကို အရှေ့တောရ၊ အနောက်တောရ၊ အလယ်တောရဟူ၍ အရပ်မျက်နှာအလိုက် အသီးသီး ခွဲခြားခေါ်ကြသည်။ ယခုအခါ၌ အရှေ့တောရနှင့် အနောက်တောရမှာ ပျောက်ကွယ်သွားပြီဖြစ်သော်လည်း အလယ်တောရဟူသော အမည်မှာမူ ကျန်ရှိနေတုန်းပင် ဖြစ်သည်။ အလယ်တောရကို ဦးဗြားတောရဟုလည်း ခေါ်သည်။ ထိုနေရာတစ်ဝိုက်၌ ယခုထက်တိုင်ပင် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ ရှိနေသေးသည်။ အလယ်တောရသည် ယခုထက်တိုင်ပင် သာသနာ့နယ်မြေဖြစ်နေသည်။

ကျွန်ုပ်၏ ဝန်းကျင်၌လည်း တောကြီးမြိုင်ကြီး

၂၆

များသာလျှင် ပတ်ပတ်လည် ဝိုင်းနေသည်။ ကျွန်ုပ် သည် မိမိပတ်ဝန်းကျင် တောမြိုင်အတွင်း၌ လှုပ်ရှား သွားလာနေကြသော ခြင်္သေ့၊ ကျား စသည့် သားရဲ တိရစ္ဆာန်များကို တွေ့မြင်နေရသည်။ ယခု ကျွန်ုပ်၏ ဝန်းကျင် လမ်းမများပေါ်၌ ကြောင်ကြောင်ကျားကျား များကို တွေ့မြင်နေရသည်။ ထိုအချိန်က တွေ့မြင် ရသော ကြောင်ကြောင်ကျားကျားများမှာ အစင်း အပြောက်များရှိသော ကျား၊ ကျားသစ် စသည့် သားရဲ တိရစ္ဆာန်များဖြစ်ပြီး ယခု မြင်တွေ့နေရသော ကြောင် ကြောင်ကျားကျားများမှာ အပြောက်၊ အစင်း၊ အကွက် များ ဖော်ထားသော အဆင်အမျိုးမျိုး၊ အသွေးအမျိုးမျိုး ဝတ်စားဆင်ယင်ထားကြသည့် လူသားများဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်၏ဝန်းကျင်၌ သားရဲတိရစ္ဆာန်များ လှည့် လည်သွားလာနေကြသည်မှာ နောက်ပိုင်း အချိန် အတော်ကြာသည်အထိ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ များ ရန်ကုန်ကို သိမ်းပြီးသည့်နောက်ပိုင်း၌ပင် တော များမရှင်းရသေး၍ သားရဲတိရစ္ဆာန် အကျန်အကြွင်းများ ရှိနေကြသေးသည်။ ရွှေတိဂုံဘုရား ကျားတက်သည် မှာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့များ ရန်ကုန်သိမ်းပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်လောက်ကြာမှ ဖြစ်ပျက်သည့် အဖြစ်အပျက်ဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၉၂ ခုနှစ်လောက်

က ကျားတစ်ကောင်သည် ရွှေတိဂုံစေတီတော် သပိတ်
 မှောက် ခေါင်းလောင်းနားအထိ တက်ပြီး ဝပ်နေသည်။
 မည်သည့်အချိန်က မည်သည့်လမ်းက မည်သို့မည်ပုံ
 တက်လာသည်ကို မည်သူမျှ သတိမပြုမိလိုက်ကြပေ။
 သုံးရက်လောက်ကြာမှ တွေ့မြင်ကြသည်ဖြစ်၍ ထို
 ကျားကို အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှ ဂေါ်ရာစစ်ဗာရီများက
 သေနတ်နှင့် ပစ်သတ်လိုက်ကြသည်။ ထိုအချိန်က
 ရွှေတိဂုံဘုရား ကျားတက်သည့်သတင်းသည် ဟိုးလေး
 တကျော် ဖြစ်သွားသည်။

မျက်စိအာရုံက မိမိပတ်ဝန်းကျင်၌ လှည့်လည်
 သွားလာနေသော သားရဲတိရစ္ဆာန်များကို တွေ့မြင်ရ
 သကဲ့သို့ပင် နားအာရုံကလည်း သူတို့အော်သော၊
 ဟိန်းသော၊ ဟောက်သော အသံများကို ကြားနေရ
 သည်။ ကျွန်ုပ်က အေးအေးငြိမ်ငြိမ်နေတတ်သူ ဖြစ်
 သည်။ နားကွဲလုမတတ်အော်သော သားရဲတိရစ္ဆာန်
 များ၏ အသံကို ကြားရသောအခါ ကျွန်ုပ်၏ ငြိမ်သက်
 နေသော ရေပြင်သည်ပင် လှိုင်းထလှုပ်ခါသွားသလား
 အောက်မေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့အပေါ်
 ကျွန်ုပ် မေတ္တာမပျက်။ သူတို့ကို ကျွန်ုပ် အမြဲ အကျိုးပြု
 နေသည်။ ရေမွတ်သိပ်သည့်အခါ၌ သူတို့အားလုံး
 ကျွန်ုပ်ထံသို့သာ ချဉ်းကပ်လာကြသည်။

ခေတ်တွေ၊ အချိန်ကာလတွေ ပြောင်းလဲကုန်ဆုံး
သွားသည်နှင့်အမျှ အခြေအနေများလည်း အားလုံး
ပြောင်းလဲကုန်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ကျွန်ုပ်အတွက်
မပြောင်းလဲသော အရာတစ်ခုရှိသည်။ ယင်းမှာ သားရဲ
တိရစ္ဆာန်များနှင့် အကျိုးပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင်
အတိတ်ကလည်း သားရဲတိရစ္ဆာန်များ၏ အော်သံကို
နားမဆံ့ ကြားနေရသည်။ ယင်းအခြေအနေမှာ
ခေတ်တွေ၊ စနစ်တွေ ပြောင်းလာခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း
ယခုလည်း ထိုအတိုင်းပင် ဖြစ်နေသည်။ ယခုလည်း
ခြင်္သေ့၊ ကျား စသော သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့၏ အော်သံ
မြည်သံကို ကြားနေရတုန်းပင်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်နှင့်
တစ်လမ်းခြားတွင် တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ် ရှိနေသည်။
တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ထဲတွင် သားရဲတိရစ္ဆာန်များကို လှောင်
အိမ်များနှင့် လှောင်ထားကြသည်။ သူတို့၏ ကိုယ်
ခန္ဓာကို လှောင်ထား၍ ရမည်ဖြစ်သော်လည်းသူတို့၏
အသံကိုမူ ချုပ်နှောင်ထား၍မရပေ။ အကြောင်းတစ်ခုခု
ကြောင့် အော်လိုသည့်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် အော်ကြ
မည်သာဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်၏ ယခင်ကလည်း မိမိ
ဝန်းကျင်ရှိ တောထဲက တိရစ္ဆာန်တို့၏ အော်သံကို
ကြားနေရသည်။ ယခုလည်း မိမိဝန်းကျင်ရှိ မြို့ထဲက
တိရစ္ဆာန်တို့၏ အော်သံကို ကြားနေရသည်။ ။

လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံ

ကျွန်ုပ်၏ အနောက်ဘက် မလှမ်းမကမ်းရှိ သိဂုံတ္တရ ကုန်းမြေပေါ်၌ ရွှေတောင်ကြီးတစ်တောင် ပေါက်နေ သည်။ ယင်းရွှေတောင်ကြီးမှာ အခြားမဟုတ်။ ရွှေတိဂုံ စေတီတော်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် ၁၆၈ ပေ မြင့်သော သိဂုံတ္တရကုန်းမြေပေါ်၌ တည်ရှိ နေသော ဉာဏ်တော် ၃၂၆ ပေ ရှိသည့် ကမ္ဘာ့အံ့ချီးဖွယ် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း ဝင်လာ သော ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများပေါ်မှပင် ပင်လယ် ဘက်မှ ဝင်လာလျှင် ဝင်လာချင်း လှမ်းဖူးတွေ့ရသည်။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှ ခွာသွားသော ပင်လယ်ကူးသင်္ဘော ကြီးများပေါ်က ကြည့်လျှင်လည်း ပင်လယ်ရေပြင်ပေါ် တွင် ထိုးထွက်နေသော ရွှေတောင်ကြီးသည် တော်

တော်နှင့် ပျောက်ကွယ်မသွားပေ။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်သည် အလွန်တရာ ပန်ရသည်။
ကနေဒီကျွန်းဟုခေါ်ကြသည့် ကျွန်ုပ်၏ အရှေ့ဘက်
ခြမ်းအငူမှ အနောက်ဘက် မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင်
မည်သည့်အချိန်ကြည့်ကြည့် သူ့အချိန်နှင့်သူ တစ်မျိုးစီ
လှနေသော ပန်းချီကားကြီးကို လှမ်းမြင်နေရသည်။
နံနက်အရုဏ်ကျင်း၍ အလင်း မရောက်ခင်ကြည့်လျှင်
နေရောင်ထွက်ပြုမလာသေး၍ တစ်လောကလုံး မှောင်
ရိပ်သန်းနေဆဲဖြစ်သော်လည်း ညိုညိုမှိုင်းမှိုင်း တော
ရိပ်တောင်ရိပ်ပေါ်တွင် ထိုးထွက်နေသော ရွှေတိဂုံ
စေတီတော်ကြီးမှာမူ ဆလိုက်မီးထိုးထားသောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ လျှပ်စစ်မီးပွင့်များ လင်းလက်နေသော
ကြောင့်လည်းကောင်း ရွှေရောင်တဝင်းဝင်းဖြစ်နေသည်
ကို တွေ့မြင်နေရသည်။ ထိုအချိန်၌ လျှပ်စစ်မီးရောင်
ဖြင့် ဝင်းလက်နေသော စေတီတော်ကြီး၏ အရိပ်သည်
ကျွန်ုပ်၏ ရေပြင်တွင် ကျရောက်နေသဖြင့် ကျွန်ုပ်၏
ရေပြင်တွင်း၌လည်း ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ကိုယ်ပွား
တစ်ဆူ ပေါ်ပေါက်နေသည်ဟုပင် ထင်နေရသည်။

နံနက် နေထွက်ပြုစ အချိန်ကြည့်လိုက်လျှင်
နံနက်ထွက်သစ်စ နေရောင်ခြည်များ ဝပ်တွားခယနေ
သော စေတီတော်ကြီးကို ကျွန်ုပ်၏ အနောက်ဘက်ရှိ

စိမ်းစိမ်းညိုညို တောတန်းတောင်တန်းပေါ်၌ လှမ်း
 မြင်နေရသည်မှာ အရောင်အသွေးစုံသော ပန်းချီကား
 တစ်ချပ်ကို ကြည့်နေရသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ညနေ
 ဆည်းဆာချိန် ပန်းချီကားမှာ ပိုပြီးလှသည်ဟု ထင်ရ
 သည်။ ဆည်းဆာ၏ တိမ်လွှာတိမ်လိပ် နောက်ခံတွင်
 ရွှေတောင်ကြီး ပေါက်နေသည်။ ရွှေတောင်ကြီး၏
 အောက်ခြေ၌ စိမ်းလန်းစိုပြည်သော တောရိပ်ရှိနေ
 သည်။ တောရိပ်၏ ဤမှာဘက်၌ ကြည်နူးဖွယ် ကျွန်ုပ်
 ၏ ရေပြင်ရှိနေသည်။ အားလုံး စုပေါင်းလိုက်လျှင်
 အရောင်အသွေးစုံသော လက်ရာမြောက်ရှုမျှော်ခင်း
 ပန်းချီကားကြီးဖြစ်သွားသည်။ ကနေဒီကျွန်းအငူသို့
 ရောက်ရှိလာသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်မှန်သမျှ
 အနောက်ဘက်လှည့်၍ စေတီတော်ကြီးကို မဖူးမြော်ဘဲ
 မနေနိုင်ကြပေ။ အနောက်ဘက် လှမ်းမျှော်ပြီး ဖူးမြော်
 လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မတ်တတ်ရပ်လျက်
 ဖြစ်စေ၊ ထိုင်လျက်ဖြစ်စေ လက်အုပ် အလိုလို ချိမိ
 လျက်သား ဖြစ်သွားကြသည်။

တချို့က ကျွန်ုပ်ကို ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးနှင့်
 အတူ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ပြောကြသည်။ ဘုရား
 တည်ဖို့ရန်အတွက် မြေကြီးတူးရာမှ ကန်ဖြစ်လာသည်
 ဟု ထင်ကြေးပေးကြသည်။ အကယ်၍ ယင်းထင်မြင်

ချက် မှန်ပါမူ ကျွန်ုပ်သည် ရွှေတိဂုံစေတီ၏ ဖွားဖက် တော် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်စဉ်ကလည်း ‘ကာဠု၊ ယသော်၊ ညီတော်၊ ဆန္ဒ၊ ကဏ္ဍက၊ သောဏ္ဏဗုဒ္ဓဟေ၊ ဖွားဖက်တော်မြတ်၊ ခုနစ်ရပ်၊ မှတ်ကြ မျိုးလေးထွေ’ ဆိုသည့် ဖွားဖက်တော်ခုနစ်ဦး ဖွားမြင်လာသည်။ ဖွားဖက်တော်ခုနစ်ဦးမှာ ယသော်ခရာ၊ ညီတော်အာနန္ဒာ၊ ဆန္ဒ၊ ကာဠုဒါယီ၊ ကဏ္ဍကမြင်းနှင့်တကွ မဟာဗောဓိ ပင်နှင့် ရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း ဖွားဖက်တော်ခုနစ်ဦးမှာ မြတ်စွာဘုရား၏ ပါရမီ ဖြည့်ဖက်များဖြစ်၍ ပါရမီထူးချွန်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ အကယ်၍ ကျွန်ုပ်လည်း ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ဖွားဖက် တော်ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် စေတီတော် ပေါ်ပေါက်လာ ရေး၌ တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ပါရမီဖြည့်ခဲ့ရသူဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်အတွက် ဂုဏ်ယူ၍ ဆုံးနိုင်ဖွယ်ရှိတော့မည် မဟုတ်ပေ။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံမှာ သမိုင်း နှင်းထုနှင်းမှုန်ကြားထဲတွင် ဝိုးတဝါးဖြစ်နေ သည်။ သို့သော်လည်း ရှေးဟောင်း မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် စေတီပုထိုးသမိုင်း ကျမ်းဂန်များအရ ပြောရမည်ဆိုလျှင် စေတီတော်ကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော်

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ် ရောက်တော်မူပြီးနောက် ၄၉ ရက်တိတိ သတ္တသတ္တာဟ ခုနစ်ရက်ခုနစ်လီ စံနေတော် မူပြီးနောက် ထိုနှစ် ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့၌ ရာဇာယတန လင်းလွန်းပင်အောက်တွင် သိကြားမင်း ဆက်ကပ်သော ကြစုသီး၊ ကွန်းရိုးဒန်ပူ(တံပူ)၊ အနောတတ်ရေ တို့ကို သုံးဆောင်တော်မူသည်။ ထိုအခိုက် ရာမညတိုင်း၊ ပေါက္ခရဝတီမည်သော အသိတဉ္စနမြို့သား တပုဿနှင့် ဘလ္လိက အမည်ရှိ ကုန်သည်ညီနောင် ရောက်လာ၍ မြတ်စွာဘုရားက ကုန်သည်ညီနောင်အား ဆံတော်ရှစ်ဆူ ပေးသနားတော်မူလိုက်သည်။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဆံတော်ရှစ်ဆူကို ပင့်လာပြီးလျှင် ရာမညတိုင်း၊ သိဂုံတ္တရကုန်းတော်ပေါ်၌ စေတီတည်ကြသည်။ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူပြီးဖြစ်သော ကကုသန်ဘုရား၏ တောင်ဝှေးတော်၊ ကောဏာဂုံဘုရား၏ ရေစစ်တော်၊ ကဿပဘုရား၏ ရေသနပ်တော်တို့ကို သိဂုံတ္တရကုန်းမှ ဖော်ယူလျက် ဂေါတမဘုရား၏ ဆံတော်ရှစ်ဆူနှင့် ပေါင်းပြီးလျှင် ဌာပနာ၍ စေတီတည်သောကြောင့် ‘လေးဆူဓာတ်ပုံ

ရွှေတိဂုံ' ဟု ဘွဲ့နာမံတော် တွင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ စတင်တည်စဉ်က ဉာဏ်တော် ၄၄ တောင်မျှသာရှိ သည်။

တပုဿနှင့် ဘလ္လိက ညီနောင် တည်ခဲ့သော စေတီကို ဥက္ကလာပ မင်းနှင့်တကွ သားစဉ်မြေးဆက် ၁၂ ဆက်အထိ စောင့်ရှောက်လာခဲ့ကြပြီး သာသနာ သက္ကရာဇ် ၁၀၁ တွင် သရေခေတ္တရာပြည်၌ နန်းတက် သော ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ဆံတော်ကို သရေ ခေတ္တရာသို့ ပင့်ယူရန် ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ပေ။ သာသနာ သက္ကရာဇ် ၂၃၆ ခုနှစ်တွင် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ သာသနာ ပြုကြွရောက်တော်မူလာကြသော သောဏနှင့် ဥတ္တရ မထေရ်နှစ်ပါး၏ ညွှန်ကြားချက်အရ သီရိမာသောက (သီရိဓမ္မာသောကမဟုတ်) မင်းသည် တောချုံရှင်း၍ စေတီနှင့် စေတီအိမ် ပြာသာဒ်ကို တည်သည်။ ပုဂံ အနော်ရထာမင်းလည်း စေတီတော်မှ ဆံတော်ကို ပင့်ရန် ကြိုးစားသေးသည်။ သို့သော်လည်း ဒွတ္တပေါင် မင်းကြီးကဲ့သို့ပင် အောင်မြင်မှု မရရှိပေ။

ဤတွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ သမိုင်းအစနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စဉ်းစားစရာတွေ တစ်ပြုံတစ်ခေါင်းကြီး ပေါ်လာသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီသမိုင်းအစ၌ နေရာဌာန

အနေနှင့် ‘ပေါက္ခရာဝတီ’၊ ‘အသိတဉ္စန နာဂရ’၊ ‘ဥက္ကလာပ’ ဟူသော အမည်များသည်လည်းကောင်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ် အနေနှင့် တပုဿနှင့် ဘလ္လိက ဟူသော အမည်များ သည်လည်းကောင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေကြသည်။ ယင်းနေရာဌာနနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို မြန်မာ့သမိုင်း ကျမ်းဂန်များ၌ မြန်မာနိုင်ငံမှ နေရာဌာနနှင့် မြန်မာ နိုင်ငံမှ လူပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုထားသော်လည်း အိန္ဒိယကျမ်းဂန် များ၌မူ ပါဠိကျမ်းဂန်များကို အထောက်အထားပြု၍ အိန္ဒိယနေရာဌာနနှင့် အိန္ဒိယပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ဆိုထားသည်။

ဇာတကအဋ္ဌကထာ၌ ဥက္ကလ ဇနပဒမှ တပုဿ နှင့် ဘလ္လိက အမည်ရှိ ကုန်သည်နှစ်ဦး မဇ္ဈိမဒေသ သို့သွားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ပေါက္ခရာဝတီသည် ဥတ္တရာပထ လမ်းမကြီးတွင်ရှိသော ဂန္ဓာရတိုင်း၏ နာမည်ကျော် မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ၌ ပေါက္ခရာဝတီကို တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့၏ ဇာတိဒေသဖြစ်၏ဟု ဆိုထားသည်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌မူ တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့၏ ဇာတိ ဒေသကို အသိတဉ္စနဟု ဆိုထားပြန်သည်။ ယင်းကို ထောက်လျှင် ပေါက္ခရာဝတီနှင့် အသိတဉ္စနသည် ဒေသ တစ်ခုတည်းဖြစ်၏ဟု မှတ်ယူစရာ ဖြစ်နေသည်။

ဥက္ကလတိုင်း သို့မဟုတ် ဇနပဒသည် ဗုဒ္ဓ

လက်ထက်တော်အခါက မဟာနဒီနှင့် သုမ္ဘဇနပဒ
 အကြားတွင် ရှိသည်။ ယင်းဒေသသည် ယခုခေတ်
 သြရိသပြည်နယ်၏ မြောက်ပိုင်းဖြစ်သည်။ မြတ်စွာ
 ဘုရားအား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ် ရောက်တော်မူ
 ပြီးနောက် ရာဇာယတန လင်းလွန်းပင်အောက်၌
 သီတင်းသုံးနေစဉ် ပထမဦးဆုံး ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဖြစ်
 သော ကြွက်ကျစ်မုန့်နှင့် ပျားမုန့်ဆုပ် ကပ်လှူသည်
 ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားထံမှ ဆံတော်ရရှိလာကြသော
 တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့သည် ဥက္ကလမှ မဇ္ဈိမဒေသ
 (အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်း)သို့ လှည်း ၅၀၀ ဖြင့် လာသော
 ကုန်သည်များဖြစ်သည်ဟု ဝိနယပိဋကတ်၌ ဆိုထား
 သည်။ သို့သော်လည်း ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ၌
 ယင်းကုန်သည်နှစ်ဦးကို ဂန္ဓာရတိုင်း၏ မြို့ဖြစ်သော
 ပေါက္ခရဝတီမြို့သားဟူ၍လည်းကောင်း၊ အင်္ဂုတ္တရ
 နိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌ အသိတဉ္စနမြို့သားဟူ၍
 လည်းကောင်း ဆိုထားသည်။ ဗဒ္ဓဇာတက၏ အဆို
 အရ အသိတဉ္စနမြို့သည် ဥတ္တရာပထတွင် ရှိသော
 ကံသဘောဂတိုင်း၏ နေပြည်တော်ဖြစ်သည်။

တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့၏ ဇာတိမှာ ဥတ္တရာပထ
 ဖြစ်ပြီး ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန်အလို့ငှာ ဥက္ကလမှ
 မဇ္ဈိမဒေသသို့သွားခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဥက္ကလမှာ

တောင်ပိုင်း လမ်းမပေါ်က မြို့ဖြစ်ပြီး အသိတဉ္စနမှာ
 မြောက်ပိုင်း လမ်းမပေါ်က မြို့ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်း
 လမ်းမပေါ်တွင် တည်ရှိသော မြို့များကို ဒက္ခိဏပထ
 ဟုခေါ်ပြီး၊ မြောက်ပိုင်းလမ်းမပေါ်၌ တည်ရှိသော မြို့
 များကို ဥတ္တရပထဟု ခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်
 အခါက အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ကုန်သည်များ တစ်ဒေသနှင့်
 တစ်ဒေသ ကုန်းလမ်းခရီး သွားလာခဲ့ကြသည့် အလေ့
 အထရှိသည်။

တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံ
 တော်ပါး၌ ဒွေဝါစိက သရဏဂုံဆောက်တည်ကြသည်။
 ထိုအချိန်က သံဃာမရှိသေး၍ သရဏဂုံနှစ်ပါးမျှသာ
 ရှိသည်။ ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံ
 တော်မှ ရရှိလာခဲ့သော ဆံတော်ကို အသိတဉ္စန၌
 စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သီဟိုဠ်
 (သီရိလင်္ကာ)၌လည်း အစဉ်အလာ ယုံကြည်ချက်
 တစ်ခုရှိသည်။ ယင်းယုံကြည်ချက်ကို ‘ပူဇာဝလိယ’
 မည်သော ကျမ်းစာ၌လည်း မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။
 တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့သည် သီဟိုဠ်အရှေ့ပိုင်း ကမ်းခြေ
 သို့ ရောက်လာကြပြီးလျှင် စေတီတစ်ဆူတည်သည်
 ဟူသော ယုံကြည်ချက်ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းကို
 ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ကျောက်စာလည်း

ရှိနေသည်။

မြတ်စွာဘုရား မိဂဒါဝုန်၌ ဓမ္မစကြာဒေသနာ တော်ကို ဟောကြားပြီးနောက် ရာဇဂြိုဟ်ကြွလာတော် မူသောအခါ ကုန်သည် ညီနောင်နှစ်ဦးသည် မြတ်စွာ ဘုရားထံ တစ်ဖန် ရောက်လာကြပြန်ပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရား၏ တရားဒေသနာတော်ကို နာကြားရသည် ဖြစ်၍ တပုဿက သောတာပန်ဖြစ်သွားပြီး ဘလ္လိက က ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်။

ယခုကဲ့သို့ တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့၏ ဇာစ်မြစ် ကို ဆန်းစစ်ခြင်းသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကို အကြည်ညိုပွားနေသူများအတွက် စိတ်စနိုးစနောင့် ဖြစ်စရာအကြောင်း လုံးဝမရှိပေ။ အကယ်၍ စနိုး စနောင့် ဖြစ်စေနိုင်သည်ဆိုပါက ဇာစ်မြစ်ဆန်းစစ်ခြင်း အလုပ်ကို ပြည်ဖုံးကား ချထားလိုက်ရုံသာရှိသည်။

ရာမညတိုင်းကို အုပ်စိုးသော မင်းများလက်ထက် ကျသောအခါ နေအရုဏ်ကျင်း၍ ဆီးနှင်းမြူခိုးများ ကင်းစင်သွားသည်ဖြစ်၍ ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်း သည် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ပီပီသသပေါ်လာသည်။ ယိုယွင်းပျက်စီးနေသော စေတီအိမ်ကို မင်းအဆက် ဆက် ထပ်ဆင့်မွမ်းမံကြသည်ဖြစ်၍ ယခင်က ဉာဏ် တော် ၄၄ တောင် မျှသာမြင့်သော စေတီသည် မဟာ

စေတီကြီး ဖြစ်လာသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်လက်ထက်တွင် စေတီတော်သည် ခေါင်းလောင်းပုံမှ အထက်ပိုင်းအားလုံး ပျက်စီးယိုယွင်းနေသည်ဖြစ်၍ မင်းမိဖုရားတို့သည် စေတီတော်ကို မွမ်းမံတည်ဆောက်ကြသည်။ နောက် မင်းအဆက်ဆက်တို့လည်း ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကို သဒ္ဓါရက်ရောစွာဖြင့် မွမ်းမံကြသည်။

သက္ကရာဇ် ၈၁၄ ခုနှစ် နန်းတက်သော ဘုရင်မ ရှင်စောပုသည် သမက်တော် ဓမ္မစေတီမင်းအား ထီးနန်းအပ်လျက် ဒဂုန်သို့လာပြီးလျှင် စေတီတော် အနောက်တောင်ဘက်၌ နန်းတည်၍ စေတီတော်ကို ပြုပြင်မွမ်းမံသည်။ ရှင်စောပုနှင့် ဓမ္မစေတီတို့သည် စေတီတော်ခြေရင်း ချိုင့်ဝှမ်းများကို ဂဝံကျောက်များဖြင့် ဖို့ခြင်း၊ မြင့်မောက်နေသောကုန်းများကို တူး၍ မြေညှိခြင်း၊ စေတီတော် ပထမ ပစ္စယာနှင့် အထက်ပစ္စယာ အကြား ကျောက်ထီးများ စိုက်ထူခြင်း၊ ပစ္စယာခြေရင်း တွင် ကျောက်ပြားခင်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သည်။ ပိဿာချိန် ၁၈၀,၀၀၀ ရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီးတစ်ခု ကိုလည်း သွန်းလုပ်လှူဒါန်းသည်။ ဘေးတွင် မြေ တံတိုင်းဆောက်၍ အပေါ်တွင် ကြာပွင့်ပုံများပြုလုပ် သည်။ ရင်ပြင်အောက် ဘေးပတ်လည်၌ ဇရပ်များ ဆောက်လုပ်သည်။

ဓမ္မစေတီမင်းကြီးသည် သူ၏ ကုသိုလ်တော်များ နှင့်ပတ်သက်၍ စေတီတော်ကြီး၏ အရှေ့စောင်းတန်း ထိပ် မြောက်ဘက်ဘေး တနင်္ဂနွေထောင့်၌ ကျောက်စာ တိုင်သုံးချပ်စိုက်ထူ မော်ကွန်းထိုးထားသည်။ ပါဠိ၊ မွန်၊ မြန်မာအက္ခရာများဖြင့် ရေးထိုးထားသော ဓမ္မစေတီ မင်းကြီး၏ ကျောက်စာတွင် စေတီတော်သမိုင်းကို လည်း ဖော်ပြထားသည်။

ဓမ္မစေတီမင်းကြီးသည် စေတီတော်ဝန်းကျင်ရှိ သူ၏ပိုင်နက် နယ်မြေအကျယ်အဝန်း အတော်များများ ကိုလည်း စေတီတော်ကြီး၏ ဝတ္ထုကံမြေအဖြစ် လှူဒါန်းထားသည်။ ဓမ္မစေတီမင်းကြီး လှူဒါန်းသော နယ်မြေအကျယ်အဝန်းထဲတွင် ကျွန်ုပ်တည်ရှိရာနယ်မြေ လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

ဓမ္မစေတီမင်းကြီး၏ အလှူဒါနအရဆိုလျှင် ကျွန်ုပ်တည်ရှိရာ နယ်မြေသည် ဘုရားမြေဖြစ်သည်။ ဘုရားမြေပေါ်၌ လူမြင်မတော်သည့် မတော်မတရား အလုပ်များကို မပြုလုပ်သင့်ကြပေ။ မဟုတ်မဟတ် ဇာတ်လမ်းများကို မခင်းသင့်ကြပေ။

သက္ကရာဇ် ၉၀၄ ခုနှစ်တွင် တပင်ရွှေထီးသည် စေတီတော်ကြီးအား ချရားသီးမှ ကလပ်ခြေမြေအထိ ရွှေလုံးတော်ပြည့် ကပ်လှူသည်။ ဘုရင့်နောင်မင်း

တရားကြီးလည်း စေတီတော်ကို ရွှေလုံးတော်ပြည့် ကပ်လှူခြင်း၊ ထီးတင်ခြင်း၊ မကိုဋ်ကိုပင် ချွတ်၍ လှူဒါန်းခြင်းများကို ပြုလုပ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၉၇၀ ပြည့်နှစ်၌ ငလျင်ပြင်းစွာလှုပ်၍ စေတီ၏ ချရားသီးဖောင်းလုံး ဖောင်းမ အားလုံး မြေခကုန်ကြသည်။ မုတ္တမဘုရင် ပတ္တမြားတေဇာမင်းသည် ပြည်သူတို့နှင့် အတူ စေတီတော်ကို ပြုပြင်လျက် ရွှေထီးတင်လှူသည်။ ထိုအချိန်ကား သန်လျင်စား ငဇင်ကာ ကြီးစိုးနေချိန်ဖြစ်၍ ငဇင်ကာသည် ဓမ္မစေတီမင်းကြီး လှူဒါန်းထားသော ခေါင်းလောင်းကြီးကို အမြောက် သွန်းလုပ်ရန် သန်လျင်သို့ ယူဆောင်သွားရာ ခေါင်းလောင်းတင်သော လှေနှစ်၍ ခေါင်းလောင်းကြီး မြစ်ထဲကျသည်။ အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရားကြီးသည် သန်လျင်စား ငဇင်ကာအား အနိုင်တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် ဒဂုန်သို့ လာ၍ စေတီလုံးတော်ပြည့် ရွှေသင်္ကန်းကပ်လှူခြင်း၊ ပတ္တမြားလုံးရေ ၂၀၀၀ ရှိ စိန်ဖူးတင် လှူဒါန်းခြင်းများကို ပြုလုပ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၄၀ ခုနှစ်၌ အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ဒဂုန်သို့ လာပြီးလျှင် ဒဂုန်မြို့ဟောင်း အနောက်မြောက် တာ ၂၀၀ ခန့်အကွာ၌ မြို့နန်းဆောက်၍ ဒဂုန်ကို ရန်ကုန်ဟု အမည်သစ်နှင့် သမုတ်